

[Platsjournalen

Dalarna, Gävleborg, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten | Måndag 6 oktober 2008 | nr. 41

Sofi syr ihop sin framtid

Sid 2-3

FOTO MATS RÖNNBLAD

 Arbetsförmedlingen

Fler ska lockas till instegsjobb

Sid 4

Sänkt arbetsgivaravgift gav få och dyra jobb

Sid 4

Sofi är lärling hos mästare Jessica Morell i Siljansnäs.

”Klänningssömnad är riktigt

Sofi Thuresson hörde talas om den nya lärlingsutbildningen för vuxna innan hon hade gått ut hantverksprogrammet på Leksands gymnasium. Eftersom Sofi redan praktiserade hos en mästare som var glad att ta emot henne som lärling, sökte hon och blev antagen.

Texter Lotta Wide
Foto Mats Rönnblad

Sofi Thuressons arbetsplats är inrymd i en lada på mästare Jessica Morells gård i Siljansnäs. I ladan står ett stort bord med plats för tillskärning och symaskiner.

Sofi berättar att hon gärna sitter på bordet när hon jobbar, men däremot inte i skräddarställning.

–Det är viktigt att tänka på arbetsställningen, på ergonomin, säger hon. Men det är inte nödvändigt med skräddarställning.

Intresset för sömnad och skrädderi började tidigt.

–Jag har alltid tyckt det har varit roligt och är bra på att sy, säger Sofi. När jag var liten sydde jag dockkläder, virkade och sydde dukar. Jag har sytt ganska mycket till mig själv också, men inte så mycket åt andra, förutom kjolar till mor och mormor, skjorta till min pojkvän och väst och kravatt till min baldejt vid examen.

Tydligt ganska mycket ändå, men nu syr Sofi till kunder och att sätta saxen i tyget när det är på allvar är något helt annat.

–Det kan vara jättejobbigt, säger Sofi. Det krävs mycket tankearbete innan och jag dubbelkollar alltid. Man måste vara vaken, annars är det lätt att det blir fel, och det är inte alls kul.

Många jämnåriga var trötta på att plugga och ville göra något annat efter gymnasiet, men inte Sofi.

En anledning är att hon under hela gymnasietiden varvade studier med praktik. Ett utmärkt sätt att studera, tycker Sofi. Två dagar i veckan ägnades

åt grundbehörighet i svenska, engelska, matte med mera. Återstående tid var vikt åt praktik. Sofi praktiserade på flera olika arbetsplatser. Förra året hamnade hon, tack vare sin lärare, på Ateljé Jessica.

I våras var Sofi inbjuden till ett frukostmöte med företagarna i Leksand. Hon skulle berätta om sin gymnasieutbildning på hantverksprogrammet. Vid samma tillfälle var Alf Vigren från Stiftelsen hantverk och utbildning där för att berätta om den nya lärlingsutbildningen för vuxna.

Sofi Thuresson.

Lärlingsutbildning räddar hantverksyrken

Sedan 80-talet har Stiftelsen hantverk och utbildning i Leksand arbetat för att uppvärdera hantverket i utbildningssammanhang och värna om yrken som är på väg att försvinna. Nu har de fått lön för mödan. Från och med i höst har lärlingsutbildningen för vuxna inom hantverksyrken blivit permanent.

Totalt har 100 utbildningsplatser skapats. Femtio platser ska spridas över landet med Stiftelsen hantverk och utbildning i Leksand som utbildningsanordnare. Övriga 50 platser gäller Storstockholmsområdet med Stockholms hantverksförbundet/hantverksakademien som utbildningsanordnare.

–Vi arbetar med stor intensitet för att hitta lärlingar till de 68 yrken som finns på yrkeslistan för utbildningen. Det gäller också att få sökande över hela landet, säger Börje Hagman som är ansvarig för hantverksfrågor i Leksand.

–Allt vi på stiftelsen har byggt upp under lång tid får vi utdelning för nu. Vi känner minst en person i varje bransch. Ingen annan hade kunnat starta utbildningen på så kort tid.

Personer med förkunskaper från gymnasiet eller likvärdig arbetslivserfarenhet kan söka. Redan har hundra personer lämnat in sin ansökan till stiftelsen, men ungefär hälften sorteras bort eftersom de inte uppfyller kraven.

Alf Vigren, Catharina Thyr-Carlsson och Börje Hagman tar emot ansökningar till lärlingsutbildningen för vuxna.

–De behöver skaffa mer erfarenhet. Men vi säger aldrig nej utan att ge råd om vad de behöver istället i form av komplettering eller utbildning, säger Alf Vigren som är utbildningsansvarig.

–Även kvällskurser kan ha betydelse som en start i en hantverkskarriär, tillägger utbildningssamordnare Catharina Thyr-Carlsson. Den sökandes inställning och motivation är också viktig, om man har bestämt sig och är klar över vad man vill.

Efter den första sällningen bygger urvalet på en matchning mellan den sökandes önskemål och tillgången på lärlingsplatser. Känner den sökande redan till en intresserad och kvalificerad mästare kan det vara en fördel. Branschen

ska vara med och godkänna, så man kollar alltid med branschförbunden om företaget är okej.

Varje lärlingsplats utformas individuellt i samverkan med handledare, bransch, utbildningsanordnare och lärling. Studieplanen bestäms utifrån branschkraven och vilka förkunskaper lärlingen har.

–Det blir 50 individuella utbildningsplaner, så vi jobbar modernt, säger Alf med ett leende.

I början kan kanske lärlingen upplevas som en belastning för företaget, sedan snarare en hjälp och företaget får två händer till som producerar.

Målet är att lärlingen ska vara anställningsbar eller kunna starta eget efter utbildningen. Många hantverkare som

är på väg att pensionera sig vill att verksamheten ska fortsätta och då kan det i vissa fall bli fråga om generationsväxling och företagsöverlåtelse. Det finns redan några embryon till detta.

–Landsbygden känner vi speciellt för, särskilt Norrland där det vore en katastrof om de sista hantverkarna försvinner, säger Alf.

Det mest sökta lärlingsyrket just nu är hovslagare. Även bagare, låsmed, guld- respektive silversmed är populära.

–Jag kan peka ut några yrken som är viktiga att stödja, säger Börje. Kakelugnsmakare är ingen stor aktiv grupp, flera har ganska hög medelålder. Här finns risk att tappa kompetens. Det gäller till exempel även förgyllare. Sedan finns det stort behov av båtbyggare, modellbyggare och murare. Fast murarna har för mycket att göra och tyvärr svårt att hinna med lärlingar.

Hitills är över 20 yrken representerade i utbildningen. Den äldsta eleven är över 40 år och den yngsta är Sofi (i artikeln intill) som är 19 år.

–Vi hoppas att framtiden för med sig goda exempel som tydliggör att det finns en möjlighet inom hantverksyrkena, och att företagen upplever att de får lärlingar som har ett stort intresse för yrket. Att det är en bra möjlighet att föra vidare kunskap, eventuellt förbereda övertagande eller anställa, säger Börje.

Förutom elever, som det i och för sig inte råder någon brist på, efterlyser utbildningsanordnarna fler skickliga mästare som vill ta emot lärlingar. □

roligt”

–Jag fick med mig papper av Alf som jag visade för Jessica och min lärare på skolan, berättar Sofi. Båda sa att utbildningen skulle passa mig och det kändes bra att bli uppmuntrad. Jag hade ingen aning om vad jag skulle göra efter skolan. Det kändes som om det fanns en mening med det här.

Eftersom Jessica Morell har gesällbrev i damskrädderi och sömnad och dessutom mästarbrev kunde Sofi bli lärling hos henne.

–Jag trivs jättebra hos Jessica. Hon är så himla duktig.

Mycket av ändringsarbetena och beställningarna är detaljer till Leksandsdräkten som är väldigt populär i trakten. Mest rör beställningarna olika delar till mansdräkten. Många ärver sina dräkter och då är det ofta ändringsarbeten som önskas.

–Det märks att människor var mindre förr och då måste man lägga ut dräkterna, säger Sofi.

Hennes kursplan är ännu inte riktigt

I gymnasiet sydde Sofi upp en 1700-talsklänning i siden och brokad. Foto: privat

klar eftersom lärlingsutbildningen nyss har startat. Framför allt är det damkläder som intresserar henne och som hon vill lära sig mer om.

–Klänningssömnad är riktigt roligt, säger Sofi. Det är väldigt kul att göra allt själv. Jag har en bild i huvudet som jag syr precis efter. Det är häftigt att veta att det är jag som har gjort allt från början.

Samma arbetsätt provade hon när hon gjorde sitt projektarbete på gymnasiet då hon sydde en 1700-talsklänning i siden och brokad.

Framtidsplanerna handlar om att plugga vidare utomlands, helst i London på en skola med designinriktning. Om hon känner sig mogen för det, vill säga.

–Jag är inte låst vid någonting, utan tar framtiden som den kommer, säger Sofi. Det skulle vara kul att jobba med teater också. Framför allt 1700-talskläder är fantastiska, de är så otroligt pampiga. □

Fakta om lärlingsutbildning för vuxna inom hantverksyrken

Från och med i höst finns lärlingsutbildningen inom 68 hantverksyrken över hela landet.

Utbildningen pågår under 2 år (eller 80 veckor).

Antagningen för hela landet sker löpande. Mer information och ansökningsblankett finns att ladda hem på www.hantverkstarling.se

I Stockholm följer utbildningen terminerna. Stockholms hantverksförbundet/hantverksakademien är utbildningsanordnare. Läs mer på www.hantverksakademien.se

Ersättning kan utgå till handledaren. Lärlingen kan söka studiemedel hos CSN. www.csn.se